

КИЇВСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ  
ТОРГОВЕЛЬНО-  
ЕКОНОМІЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ  
ТОРГОВЕЛЬНО-  
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ  
КНТЕУ

## ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

### State Financial Control

|                                     |            |
|-------------------------------------|------------|
| Ступінь вищої освіти                | Бакалавр   |
| Навчальний рік                      | 2020/2021  |
| З якого курсу викладається          | 4          |
| В якому семестрі (-ах) викладається | 7          |
| Обсяг дисципліни (годин / ECTS)     | 180/6      |
| Тижневе навантаження                | 4 години   |
| Мова викладання                     | Українська |
| Статус дисципліни                   | Вибіркова  |

### Інформація про викладача

|                                |                                                                                       |
|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Прізвище, ім'я та по батькові  | Сидоренко Ольга Олексіївна                                                            |
| Науковий ступінь, вчене звання | Немає                                                                                 |
| Кафедра                        | Міжнародних економічних відносин та фінансів                                          |
| Посада                         | Старший викладач                                                                      |
| Профіль викладача              | <a href="#">Google scholar</a> / <a href="#">ORCID</a> / <a href="#">ResearchGate</a> |
| Контактна інформація           | <a href="mailto:o.sydorenko@knute.edu.ua">o.sydorenko@knute.edu.ua</a>                |

### Анотація

Навчальна дисципліна «Державний фінансовий контроль» є однією із складових комплексної підготовки фахівців усіх економічних спеціальностей.

Державний фінансовий контроль є однією з найважливіших функцій управління державними фінансовими ресурсами. Від організації цілісної системи державного фінансового контролю залежить ефективність здійснення державної фінансової політики.

Курс передбачає ознайомлення з організаційно-методологічними основами державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки, взаємодію її складових: суб'єктів контролю, підконтрольних об'єктів, та контрольних дій.

## **Мета дисципліни:**

формування у студентів практичних навичок з організації контрольно-ревізійної роботи, її правового та інформаційного забезпечення, методики та організації ревізійного процесу, прийняття обґрунтованих рішень з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

## **У результаті вивчення дисципліни студент буде**

*знати:*

- найбільш передові концептуальні і методологічні підходи у галузі державного фінансового контролю, зокрема, формулювання теорії, концепції, стратегії розвитку державного фінансового контролю в Україні;
- методи та методичні прийоми контрольно-ревізійної роботи органів державного фінансового та податкового контролю, служб внутрішнього аудиту органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, бюджетних установ, організацій;
- сутність аудиту державних фінансів, його елементів, форм, етапів та процедур здійснення;
- основні положення міжнародних стандартів державного аудиту ISSAI;
- особливості організації та здійснення аудиту державних фінансів різними контролюючими органами та підрозділами на підставі оцінки їх функцій та повноважень.

*вміти:*

- критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та складні ідеї у сфері державного фінансового контролю, зокрема, ідентифікувати особливості організації та здійснення державного фінансового контролю;
- визначати стадії та процедури контрольно-ревізійного процесу;
- планувати контрольно-ревізійну роботу;
- формулювати мету і завдання контрольних заходів для бюджетних установ;
- застосовувати основні прийоми і методи для отримання доказів законності використання бюджетних коштів, державного і комунального майна та ефективності управління державними фінансами;
- аналізувати та узагальнювати результати контролю: виконання місцевих бюджетів, діяльності бюджетних установ щодо стану виконання функцій головних розпорядників бюджетних коштів, грошових коштів і розрахункових операцій бюджетних установ, стану збереження майна та використання оборотних і необоротних активів, утворення та використання власних надходжень бюджетних установ;
- систематизувати, аналізувати та узагальнювати матеріали аудиту;
- об'єктивно оцінювати інформацію, отриману за результатами виконання аудиторських процедур;
- готувати висновки і рекомендації.

## **Передумови вивчення дисципліни**

Знання основ державного та місцевих бюджетів, економічного аналізу, фінансового обліку і звітності, оподаткування, аудиту, публічного управління та адміністрування.

## **Програма дисципліни**

### *Тема 1. Суть, предмет і метод державного фінансового контролю*

Сутність, мета та завдання державного фінансового контролю. Предмет і метод державного фінансового контролю. Види і форми здійснення державного фінансового контролю. Класифікація ревізій залежно від відомчої підпорядкованості. Класифікація державного фінансового контролю за інформаційним забезпеченням. Принципи організації та здійснення державного фінансового контролю.

### *Тема 2. Органи державного фінансового контролю та їх характеристика*

Характеристика органів державного фінансового контролю. Органи державного фінансового контролю. Функції вищого і головного органів державного фінансового контролю. Контрольні повноваження Верховної Ради України в сфері державного фінансового контролю. Правові та організаційні основи державного фінансового контролю. Суб'єкти, які здійснюють зовнішній та внутрішній державний фінансовий контроль. Функції Міністерства фінансів України. Характеристика та правова основа Державної фінансової інспекції України. Характеристика та правова основа Державної казначейської служби України.

### *Тема 3. Державна аудиторська служба України, її функції*

Завдання та основні функції Державна аудиторська служби України. Організаційна структура ДАС, її права, обов'язки та відповідальність. Функції головних управлінь ДАС та їх підрозділів у районах, містах і районів у містах. Обов'язки та відповідальність посадових осіб ДАС. Організація, виконання та реалізація результатів контрольних заходів, їх інформаційне забезпечення. Взаємодія ДАС з іншими контролюючими та правоохоронними органами. Види проведення перевірок на звернення правоохоронних органів. Стандарти державного фінансового контролю (далі – СДФК), їх загальна характеристика та об'єктивна необхідність запровадження.

### *Тема 4. Державний аудит ефективності діяльності підприємств, організацій, установ*

Термінологія й планування заходів державного фінансового контролю. Етапи організації і виконання контрольних заходів. Документування результатів та оформлення матеріалів контрольних заходів. Сутність та правове регулювання аудиту ефективності. Мета, основні завдання і методи та прийоми аудиту ефективності. Організація, проведення, документування результатів та оформлення матеріалів аудиту ефективності. Реалізація результатів аудиту ефективності, його інформаційне забезпечення. Зарубіжний досвід аудиту ефективності бюджетних установ.

### *Тема 5. Контроль за здійсненням операцій у бюджетних установах*

Мета, об'єкти та порядок проведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності (далі - фінансового аудиту) в бюджетних установах. Порядок проведення фінансового аудиту. Термінологія та складові частини кошторису бюджетних установ. Порядок складання, розгляду та затвердження кошторисів бюджетних установ. Визначення розпорядників бюджетних коштів. Контроль за дотриманням чинного законодавства при складанні та затвердженні кошторисів доходів та видатків. Адміністративна відповідальність за допущені фінансові порушення, порядок застосування фінансових санкцій. Контроль за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів.

#### *Тема 6. Контроль в системі Державної казначейської служби України*

Основні завдання та контрольні функції органів ДКСУ. Організаційна структура ДКСУ, її права, обов'язки та відповідальність. Контроль за використанням коштів державного та місцевих бюджетів. Контроль за формуванням та використанням бюджетних коштів розпорядниками та одержувачами. Попередній та поточний контроль за виконанням розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів норм чинного законодавства у сфері державних закупівель. Система внутрішнього аудиту в органах ДКСУ. Взаємодія органів ДКСУ з органами ДФІ та іншими контролюючими органами

#### *Тема 7. Контроль ефективності витрачання бюджетних коштів Рахунковою палатою*

Мета та основні завдання перевірок та ревізій. Організація і планування роботи та основні завдання контрольної функції рахункової палати. Перевірка касового та фактичного виконання бюджету. Перевірка використання коштів Державного бюджету та загальнодержавних і позабюджетних фондів. Перевірка використання коштів Державного бюджету підприємствами та установами. Перевірка використання коштів Державного бюджету з резервного фонду Кабінету Міністрів України. Узагальнення та систематизація матеріалів контролю. Реалізація матеріалів перевірок.

#### *Тема 8. Контрольні функції Національного банку України, діяльність інших державних органів в сфері державного контролю*

Характерні ознаки сучасних банків в Україні і в світі. Визначення рівнів банківської системи України. Роль, значення і структура Національного банку України. Основні функції та види операції що здійснює НБУ. Контроль за дотриманням комерційними банками економічних нормативів. Групи економічних нормативів. Дотримання касової дисципліни підприємствами, установами та організаціями банківськими установами. Документальне оформлення результатів перевірки правильності здійснення операцій з готівкою. Мета та основні завдання Державної служби фінансового моніторингу в Україні.

#### *Тема 9. Діяльність інших державних та недержавних органів у сфері фінансового контролю*

Податковий та митний контроль в Україні, його характеристики. Структура органів Державної фіскальної служби України. Види податкових перевірок та їх планування. Контрольна діяльність Антимонопольного комітету України. Контрольні функції Фонду державного майна

України. Державний фінансовий контроль за цінними паперами та фондовим ринком. Контрольні функції апарату Президента України.

*Тема 10. Внутрішній (відомчий) контроль у системі виконавчої влади. Участь правоохоронних органів у заходах державного фінансового контролю*

Мета та основні завдання внутрішнього (відомчого) фінансового контролю. Особливості організації та проведення внутрішнього фінансового контролю. Узагальнення та систематизація результатів перевірок. Роль і значення правоохоронних органів у здійсненні державного фінансового контролю. Економічна складова в діяльності Служби безпеки України. Заходи та функції МВС України, інших спеціальних органів у боротьбі зі злочинами в економічній сфері. Прокурорський нагляд за ефективністю державного фінансового контролю, залучення працівників державної аудиторської служби, інших контролюючих органів в процесі здійснення державного фінансового контролю.

### **Особливості та політики дисципліни**

Особливість організації освітнього процесу за дисципліною полягає в тому, що він базується на аналізі споріднених освітніх програм, а також враховує:

- програмне забезпечення Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ, а саме Портал освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту;
- залучення для участі в освітньому процесі фахівців, маючих досвід практичної роботи в органах фінансового контролю.

Особливою вимогою до навчання за дисципліною є відвідування аудиторних занять, виконання всіх практичних завдань, передбачених робочою програмою дисципліни, виконання аудиторної контрольної роботи.

### **Форми та методи оцінювання**

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЕКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

*Поточний контроль (60 балів):* виконання розрахункових завдань та поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

*Підсумковий семестровий контроль (40 балів):* письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (тестування для підсумкового контролю на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>)); завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (ситуаційне завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60 балів.

## Рекомендовані джерела інформації

1. Білуха М. Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит : підручник / М. Т. Білуха, Т. В. Микитенко. – Київ : Українська академія оригінальних ідей, 2015. – 888 с.
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. – Станом на 30.08.2019. – Назва з екрана.
3. Виноградова М. О. Аудит : навчальний посібник / М. О. Виноградова, Д. І. Жидяєва. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 654 с.
4. Гусак Н. Б. Контроль податкових органів за діяльністю підприємств : навчальний посібник / Н. Б. Гусак, Ю. Д. Гусак. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 320 с.
5. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль : навчальний посібник / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій. – Київ : Центр учбової літератури, 2015. – 424 с.
6. Дікань Л. В. Фінансовий контроль: теорія та методологія : монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб. – Харків : Харківський національний економічний університет, 2014. – 92 с.
7. Шевчук О. А. Державний фінансовий контроль в бюджетних установах : навчальний посібник / О. А. Шевчук. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2014. – 360 с.